

ZGODNJA

DANIČKA.

Katolišk cerkven list.

List 42.

V četrtek 19. kozoperska 1854.

Tečaj VII.

Slava Marii, naši Materi.

V spomin 11. kimovca 1854.

Tebi, Marija, o Mati premila!
Rad bi jest pesmico novo zapel,
Rad bi razlil Ti vse serce čutila;
Revše ne vem le, kako bi začel.

Veš, o Marija! kako čem začeti?
Šel bom na gricek in tam bom začel:
„Slava Marii! oj slava prelepi!“
Tak, o Marija! bom Tebi zapel.

Klical bom tamkej na gricu krog sebe,
Klical bom brate, naj z mano pojó;
Klical bom sestre, naj slavijo Tebe,
Mladi in stari naj slavo ženó.

Divje zverine naj Tebe častijo,
Voda po grapi naj Tebi šumlja,
Tički preljudi naj žvergolijo,
Veteri po gojzdu naj Tebi pihlja.

Hribi, planine, gorice, doline,
Travniki, logi, široko polje,
Gojzdi, ravnine in sterne meline,
Vsi naj Te z mano, o Mati, časté.

Naj se razlega po silni daljavi,
Naj se odmeva in vedno glasi
Krog in okrog po zračni visavi:
„Slava Marii!“ naj večno doni.
J. Volčič.

Slava Marii v nebesih visokih,
Kjer se z Zveličarjem vred veseli;
Slava ji v zemlje pokrajnih širokih,
Kamor obrača premile oči.

Angelski kori nje hvalo zglasujte,
Ker je Kraljico vam dal jo Gospod;
Trume izvoljenih jo povisujte,
Ker je oblast ji zročena povsod.

Družba očakov, prerokov ji spevaj,
Mati in Devica prečudna je to;
Zbor apostolski nje čast razodevaj,
Hvali jo svojo visoko Gospo.

Verste mučencev se nje vpogibajte,
Krona nje zmage naj krasniši je;
Slovesno jo spoznavavei spremljajte,
Ona posoda svetosti je vse.

Pojte veselo ji v raji device,
Čistosti venec nar lepsi je njen,
Poveljujte jo gor vse svetnice,
Blagoslovljena je v množici žen.

Tudi jo verni vsi tukaj slavite,
Mati nam dana je vsim od Boga;
V njo se narodje iz zmot obrnite,
Svetla danica je v sredi temá.
P. Hicinger.

Tebe, Marija! zelim poslaviti,
Sopek cvetlični prinesem Ti v dar.
Sklenil sim zvesto Te vselej ljubiti —
O ne zaverzi darilca nikdar!

Zgornji versiček je limbarek beli,
Čistiga serca podoba naj bo!
Čistost darujem na duši Ti celi —
Daj mi storiti po sklepu sereno!

Druga cvetlica, vijolica mala,
Lepa podoba poniznosti je;
S scream poniznim, kot Ti si kazala,
Tako obljudim posnemati Te!

Tretja cvetlica, kot iskra zareca,
V sopku tak svitlo naproti miglja;
Tako zdaj klije ljubezen goreča
K Tebi, o Mati, iz mojga serca! —

Vse, kar premorem, darujem veselo,
Tebi, ki Mati vse milosti si;
Oh kako rado pac serce bi pelo
Slavo Ti večno iz cele moči!

V sreči, nesreči in britki težavi
Tebe, o Mati, bom zmérjaj castil.
Upam pa tudi, de v rajski blisavi
S Tabo tam gori se bom veselil!
A. Praprotnik.

Katoliška cerkev na Turškem.

A. V Evropi.

4.) V Valahii je do 10.000 katoličanov, ki so pod apostolskim vikarjem; franciskani in pasijonisti so njih duhovni pastirji. Ravno tako oskerbujejo franciskani katoličane 5) v Moldavi, kjer jih je do 60.000, ki so veči del Seklarji (Madžarji) po tatranskih gorah ob meji Sedmograskiga. 6) V Serbii je število katoličanov neznano, nekteri jih štejejo do 30.000. Papežev poslanec na Dunaji je sam prišel v Beligrad njih cerkvene zadeve vredit; tode staroverska vlada kneza Aleksandra Karageorgievča dozdej še ni pripustila katoličanstvu prav se razodevati. 7) V Uskubu in v okolici na Macedonskem je 7—8000 katoličanov. Njih stari veliki škof Peter Sciali je l. 1845 franciskana Urbana Bogdanoviča apostolskiga namestnika dobil. — 8) Drač (Durazzo), velika škofija v Albanii, ima samo enajst fará in 9—10.000 vernih; njih veliki pastir je Nikolaj Bianchi. 9) Albanska škofija v Alesji ima do 20.000 vernikov; v stolni cerkvi počiva Skanderbeg, zadnji keršanski knez v Albanii. 10) Antivari, velika škofija, ima 4—5000 vernikov v Albanii. Stari

veliki škof Vincenci Batucci ima od l. 1844 apostolskiga namestnika. 11) Pulati, albanska škofija, ima 12.000 duš, kterih škof je od leta 1847 Pavel Dodmassei. 12) Sapa, albanska škofija, ima 15—16.000 vernikov; njih škof je franciskan Juri Labella. 13) Skadar (Skutari), škofija v Albanii ima 20.000 vernikov, ki so v 25 far razdeljeni.

Albanija je velika in gorata dežela, ki redi do en milijon in 600.000 ljudi. Razun naštetih 82.000 katoličanov (miriditov) so oni odcopljeni in mohamedanci. Poslednji, tudi Arnavti imenovani, so po vsem Turškem zavoljo svoje prederznosti in divje kervoželjnosti znani; — zato se najdejo oni po vsem Jutrovem, kjer so stražniki pašatov. In ta rod je bil nekdej katolišk! Albanski kralj Janez je mogel svoje štiri sinove sultanu Muradu II. prepustiti, kteri je sirote s silo poturčiti ukazal in se l. 1432 po smerti njih očeta albanskiga kraljevstva polastil. Umerli so trije za trupam, s kterim so jim bili Turki zavdali, eden izmed njih, Juri Kastriota, bolj znan pod imenom Skanderbeg, pa je l. 1443 srečno turški sili ušel, se kristjana razglasil in terdnjavo Krojo posedel. Odslej je bil on zavoljo svoje hrabrosti in moči, — z enim mah-

ljejem je v bitvi konju vrat odsekal, — noter do smerti l. 1467 Turkam strah. Ne Murad II., ne njegov sin Mohamed II. ga nista mogla užugati. Ni bilo zapstoj upati, de ta junak bo v zvezi z Benečani, Ogrji in papežem Evgenijem IV. Turke nazaj čez Bospor zapodil, ker ti niso tistikrat bark imeli, de bi iz Azije v Evropo zoper armado kristjanov novih čet vozili. — Ali lakomni Genuezi so sprejemali od Murada II. po cekinu za turškiga vojaka, ki so ga čez Bospor prepeljali. Tako je bila naglo strasna truma nevernikov čez morje v Evropi, in kristjani so bili pri Varni popolnoma tepeni (1444). Po smerti Skanderbegovi je Albanija postala turška dežela; veliko Albancov je kersansko vero z izlamam zamenjalo, in se letos je bilo brati, kako so mlajši teh odpadnikov nad vjetimi Rusi in Greki grozovitnost razodevali, ktera dovolj kaže, de Turki so in ostanejo kar so bili.

14) Apostolsko namestništvo v Hercegovini šteje 20—25.000 vernikov. V mestu Trebinji so tudi Jezuiti. 15) Od solza vredne osode 200.000 katoličanov v Bosnii smo že l. 1853 v Danici v 49. listu omenili. Preden se obrnemo v Azijo, pogledimo še katoliško cerkev na Greškem in na jonskih otokih.

Greško kraljestvo.

Med 8—900.000 prebivavci tega noviga kraljestva je 26—30.000 katoličanov. Za te je: 1) velika škofija na otoku Naksu. 2) Na Sirkem otoku, kjer je pred 100 leti kuga vse ljudi pobrala, je zraven 34.000 Grekov 6000 katoličanov, ki so se iz Laškiga tje vselili. Njih škof je Alojzi Blancis da Čirić, franciškanskiga reda. 3) Dalje so škofije na otoku Andru, za otok tega imena in za Tenski otok; škof je Juri Gabinelli; in 4) škofija otoka Santorina. V poglavitem mestu Atenah je do 3000 katoličanov. —

Začetek tega majhniga kraljestva je bil l. 1821. Dolge in strašne stiske Turkov so vstajo zbudile, prvo v Moldavi in kmalo potlej po vsih deželah, kjer so Greki bili. Morili so zdaj Turki na sultanovo povelje uboge Greke v Carigradu in v okolici na tavzente; še stari in zavoljo zadržanja vse hvale vredni patriarh Gregorios je bil 22. aprila 1821, ko je ravno iz cerkve stopil, od vojakov zgrabljen in v cerkveni obleki na vratih svojiga stanovanja obešen. Ravno tako se je godilo trem drugim škofam in osmim vikšim duhovnam. Odslej je terpela vojska in morija 6—7 let; v l. 1825 je prišel se egipčanski Ibrahim paša z 12.000 vojaki. Kamor so te derhali priderle, je bilo vse razdjano, moški poklani, sto in sto žen in otrok pa v sužnost v Egipt vlečenih. Kersanski kupci iz Anglikanskiga in Francoskiga so barke za ta vožnjo posojevali! Se le potlej, ko je bilo toliko kervi prelite, so se jele rusovska, francoska in anglikanska vlada za Greke vleči. Se vé, de je kersanski svet mislil, de bo nova Grecija precej velika, zlasti se je upalo, de bo velik otok Kandija (Kreta), kjer so Turki vse le mogoče morije, mučenje in gujusobe nad kristjani brez razločka spola in starosti vganjali, kar je vitez Prokeš dovolj popisal, Grecii pristet. Ali takratni anglikanski minister Wellington, sloveč zavoljo svojih zmag, pa tudi znan zavoljo silne skoposti in nezmeriga bogastva, tega ni pripustil! In tako mora velik otok Kandija, kjer je bil sv. Pavel Tita škofa postavil, kjer je sv. veliki škof Andrej tako ginljive govore od visokosti Marije Device do vernikov imel,

in nam zapustil, — tako mora otok Kandija, ki je nekda 100 mest štel, in kteriga so katoliški Benečani od l. 1201—1669 imeli, še zméraj pod turškim jarmam zdihovati. (D. sl.) V. Sezun.

Pridiga v 21. nedeljo po blinkoštih. 1853. Od sol.

(Konec.)

Otroke v pokoji ohraniti, jim priložnost dati lepo pisati, otroke v šoli zdrave imeti, je potreba prostorne šole; v majhni sobi veliko otrok le drenj dela, eden družiga moti in pri nar boljši volji, v miru sedeti, vender še sosed sosedu dregne in mu pisanje skazi; — veliko otrok v majhni sobi skazi ves šolski zrak, skazeni zrak škoduje otrokam in učeniku, in kteri zato zboli, se mu šola prignjusi.

Globoko ste že mogli v žep seči, de ste lepo, za učenika pripravno stanovanje napravili, napravili za majhno faro pripravno šolo. Šola, hvala Bogu, že stoji! Ali naša fara je velika, upati je veliko šolarčikov skupaj spraviti, torej šolsko izbo razširiti je potreba, — in če je tudi dovolj velika in zdrava za naše učence, vender je od vikši gosposke ukazano šolo oveciti. In kdo se bo vikši gosposki ustavljal? Sv. Pavel Rim. 13, 1. pravi: „Vsak bodi vikši oblasti podložin, zakaj ni oblasti, kakor od Boga; ktera pa je, je od Boga postavljena“. Toliko rajši bote šolo ovecili, ker sami spoznate, de popravilo veliko stroškov vam storilo ne bo, — toliko rajši bote šolo ovecili, ker naše bližnje fare šole clo na novo zidajo, kakor Brezovčani, kterih šola bo čez 2000 gold. veljala, toliko rajši bote šolo ovecili, ker se v Ameriki se po vsih misjonskih krajih šole zidajo, še v Afriki so katoliške šole osnovane. Kaj le vi bi se ustrašili majhniga popravila? —

Groza nas mora obiti, kadar nas dolžnost véze v družnjo otrok stopiti, zakaj bati se moramo otroka z besedo ali z obnašo pohujšati. Človek ni nikoli dosti varen pri otrocih. Otroško serce je kakor vosek; v vosek se da z majhnim trudam podobna Božja, ali pa podoba hudičeva vtisniti. Učenik dobi nedolžne otroke, voljne duše kakor vosek v svoje roke, in jih vsaki dan štiri ure pri sebi ima. O koliko dobriga in hudiga zamore v otročeje serce zasaditi!

Kakšniga učenika bi si vi tedej volili? Kaj li ne dobriga? — Dobriga, taciga, kteri je nedolžniga, svetiga obnašanja; taciga, kteri bi vašim otrokam lepe zglede dajal; taciga, kteri bi vse z Bogam ravnal; taciga, kteri bi vaše otroke milo posvaril, ko bi slišal ali vidil kaj zoper Božjo zapoved delati; taciga bi zvolili, kterimu bi lahko vso skerb zročili otroke učiti pobožno živeti, kmetijo umno obdelovati; taciga bi zvolili, kteri bi vaše otroke tako omikal, de bi bili enkrat pametni mladenči, modri možje, pridni in skerbni gospodarji, in koristni deržavljeni.

De se pa dober učenik dobi, ga mora dobra služba čakati, sicer se le zbirk dobi, dobi učenik, kteriga že nikjer nočejo. — Res veliko ste že zdaj cerkovniku in orglarju dajali, kteri vam ni otrok učil, in še ta se lahko pritoži, de je služba pičla. Zdaj dobi cerkovnik in orglar še to dolžnost, učen, prebrisan mož biti, učenik biti vaših otrok, dobi še dolžnost vaše otroke štiri ure vsak dan učiti, otroke omikati, de bodo pridni kmetje in pošteni deržavljeni.

Ne zasluži tisti, kteri bi vaše otroke štiri ure

na dan učil, se ž njimi trudil, še nekoliko plačila za učenje vaših otrok? — Ali bi vi hotli, de bi en sam vam vsim, en sam, pravim, vam vsim, kar šolo zadene, zastonj služil? zastonj vaše otroke brati, pisati in rajtati učil? zastonj za vaše otroke skerbel, zastonj jim pot k časni in večni sreči nade- loval? — Tega pač ne bote térjali, sej še pri nevernikih učenik živež dobiva. Sv. Pavel 1. Kor. 9, 7. 13. pravi: „Kdo služi kdaj s svojimi stroški v vojski? Kdo zasadi vinograd ino ne je od njegovi- giga sadu? Kdo čedo pase, in ne je mleka te čede? Ali ne veste, de ti, kateri cerkveno službo opravljajo, tudi cerkveno jedó, in kateri altarju slu- žijo, se z altarjem delé?“ Jest pravim, kateri šoli služi, naj tudi od šole živi. —

Le malo je še k starim prihodkam pridjati, in zaslužek za učenika imamo!

Bote rekli: Zakaj je dozdej cerkovnik lahko živel? Naj lahko ali težko živi, za učenje, za trud v šoli zasluži učenik še nekaj priboljska. In pa živi se tudi mnogotero, — tudi berač živi. Ali bi pa vi hotli, de bi učenik vaših otrok na polji delal, kakor mora zdaj cerkovnik, ako hoče živeti? Ali bi vi pripustili, de bi vaših otrok učenik zdaj tega zdaj uniga mogel po hišah prositi? Ali bi ne bila vsa fara osramotena? Pa naša fara bi to pri- pustila? — naša fara, ktera tako slovi, slovi, de ste za dobro uneti, de se ne ustrašite nobenih te- zav, kadar je treba kaj dobriga doseči. Zdaj je priložnost se skazati! Zatorej dajte svojim prise- zenim možem, svojim odbornikom, svojimu županu, svojimu gospodu očetu oblast, to poterdti in pri- voliti, kar se od vas térja.

Res so slabe letine, slabi časi, davki veliki; ali Bog nam bo pomagal vse voljno nositi, Bog bo rodovitnost zemlje podelil, mirno in veselo bomo živeli. Vi bote poslušali svoje otroke iz lepih bu- kev brati, vidili jih bote svete pesmi, molitve pre- pisovati, vaše prihodke in stroške zaznamovati. Veliko veselje bote imeli; godilo se vam bo kakor tistim, kateri so pri zidanji cerkve nejevoljni bili, ko je pa cerkev zdelana, so je zméraj bolj veselí. —

Kaj ne, de bote sklenili Bogu v čast, kar bo vašim otrokam veliko koristilo? Kaj ne, de bote tako sklenili, de bo naša fara še bolj slovela, in škit vere se v naši fari še bolj uterdil. Oh! oble- cite Božje orožje, de bote zamogli obstati pred za- lezovanjem hudičevim. Amen.

V V o d i c a h.

Marešič.

Misionar Alojzi Haller.

Iz pisma gosp. Gostnerja posnamemo nekoliko od življenja in smerti tega zvestiga služabnika Bo- žjiga, ki je 10. roznika v Hartumu umerl. — Alojzi Haller je bil rojen 7. roznika 1820 v Untertelfes-u na Tirolskem, in 27. mal. travna 1845 v mašnika posvečen. Gorečnost, luč sv. evangelija med ubo- gimi zamurci prižigati, ga je gnala vel. serpana lanskiga leta v vročo Afriko. Od svetá je bil že kdaj čisto ločen; ko so ga lani, že blizo Hartuma, gosp. provikar prašali: „No, gospod Haller, kaj ste pa vi imenitniga na popotvanji zapisali?“ je od- govoril, de na vsi poti ni nič vidil, kar bi se mu bilo vredno zdelo zapisati. Njegovo opravilo po poti je bilo: moliti, premišljevati in jezikov se učiti. V Berberji, ko je vidil zamurske otročiče na „Zgod. Danici“ razverstene stati, so ga vperviž vi- dili, de se je nasmehljaj. In v té otročiče je bila v resnici od tistihmal njegova priserčna ljubezen in

vsa skerblijivost obrnjena. Čeli dan jih skorej ni zapustil, zlasti pa nar mlajšiga Bazilija ne, ki ni dolgo ko so ga se le v misionisko hišo sprejeli. Bil je že kersen; oče mu je umerl, mati je nevernica. Tega ni nikoli iz oči pustil, temuž ga je skerblijivo varoval, kakor zvesta pésterna ali dobra mati. Ne da se popisati, s koliko prizadevnostjo je otroke keršanskiga nauka učil. Zunaj šole ga ni bilo lahko drugači viditi, kakor pri duhovnih molitvah, ali pa v sredi černih otročičev, ki jih je učil sv. križ de- lati, očenaš, česenasimarijo, vero itd. moliti, svete pesmice si v spomin vtisniti, pri maši streči in enako reči. Še le ko so otroci pospali, je svoje duhovne molitve za prihodnji dan opravil; potem je šel na vert se sprehajat, ali pa v kapelo ter je ondi do polnoči ali še delj v molitvi in premišljevanji osta- jal; na to se je oblečen, kakor je bil, na gol an- greb (nekako posteljo) blizo otrok pod nekim drevesam ulegel in zaspal. Podgrinjalo ali pa odeja se mu je že odveč zdela. Kmaló po starih je bil že spet na nogah in je z nar večji pobožnostjo s. maso bral. V ponižnosti in poterpežljivosti je bil tolikanj uterjen in stanoviten, de se nobeden tovaršev ne vé spomniti, de bi bil od njega kako besedo slišal ali sicer kej spazil nad njim, kar bi bilo od deleč videz napuha ali nepoterpežljivosti imelo; nobena krivica, nobena zoperna beseda ni premogla nje- goviga znotranjiga pokoja zbegati. Nikoli ga ni no- beden slišal, se kej potožiti. Ko je več misionških tovaršev zaporedama umiralo, je pogosto rekel: „Vse, kar Bog stori, je prav storjeno“. Ne le mi- sionski otroci in misionarji so ga imeli za praviga svetnika, ampak tudi turki, ki so ga večkrat vidili, ga niso drugači imenovali, kakor „svetnika“. Kar se v svetim pismu, v Tomažu Kempenskem, Fran- cišku Salezjanu in v življenji svetnikov bere, se je vse nad njim vidilo. Umerl je ravno saboto pred s. Trojico. Bila je že noč in otroci so na dvorišu pred kapelo žalovali in jokali zavoljo smerti svojiga preljubiga učenika, kar sferči z drevesa, pod katerim je Haller navadno spal, lep, velik, bel go- lob doli med otroke. Vsi so jeli vpiti: „Vidite, vi- dite dušo častitljiviga gosp. Alojzja!“ Golob je fer- čal od eniga do družiga, se je enimu (Aleksandru manjšimu) celo na glavo usedel, je iskal pri oknu in pri vratih v šolo sferčati, in se ni hotel lociti od malih. Častitljivi gosp. Giovanni Beltrami to ču- dno golobovo počenjanje nekaj časa gleda, na to reče otrokam: prendetela! prendetela (vjemite, vje- mite ga)! Dečki se prederznejo ga loviti. Golob pa, ki se je poprej zdelo, de ne more ali noče preč, se vzdigne zdaj silno naglo in visoko kvisko v nočni nébez in zgine stermečim otrokam spred oči. Otroci se ne dajo pregovoriti in stanovitno terdijo, de je ta golobica bila duša Abuna-Lojzjeva. Njegova tiha delavnost je toliko storila, de zdaj njegovo zgubo v Hartumu britko čutijo.

Ogled po Slovenskem.

Iz Ljubljane. Prihodnjo saboto, 21. t. m., se bodo ob osmih zvečer po železnici trije veliki škofje v Ljubljano pripeljali, čez nedeljo tukaj ostali in se potem dalje v Rim podali, namreč: prečastiti Praški veliki škof, kardinal, Friderik Janez Jožef Celestin knez Schwarzenberg, prečastiti Ostrihomski veliki škof, pervak Ogerskiga, kardinal Janez Scitovsky, prečastiti Dunajski veliki škof Jožef Otmar vitez Rauscher. — Neimenovan dobrotnik na Dunaji je blagosérčno sklenil, 20 000 gold. med nar bolj uboge

fare na Krajskem tako razdeliti, da ne bo nobena pod 500, pa tudi nobena čez 1000 goldinarjev dobila. Bog mu stoterno poverni! —

«Šolski prijatelj» je v 41. číslu naznanil, da je društvo sv. Mohorja društvene knjige: II. del djavnja svetnikov, II. del Goffinétoviga razlaganja cerkveniga leta, II. in III. bukve Mozesove in društveni račun za 1853. leto na vse strani razposlalo. Naj se toraj častiti društveniki pri dotičnih knjigarjih oglašajo; le samo za društvenike Goriške vélike škofije ima društvene knjige častiti gosp. Matevž Pire, korvikar pri stolni cerkvi v Gorici. — »Vodilo grešnikov« častiljiviga očeta Ludovika Granaskiga, kteriga so nekteri gospodje bogoslovci prav lepo in prijjetno poslovenili, je bilo v »Danici« sicer že priporočeno, vender bi utegnulo to mojstrovsko delo vélikiga učenika Ludovika Granaskiga premalo znano biti. Ni jih skorej boljših in primérniših pridig za sadanji čas, ljudi k pokori buditi, kakor so te bukve, ktere že lepo v oddelke razverstene, se zamorejo skorej kar zaporedama v ta namen rabiti. Toliko bodi rečeno, zgolj v dušni blagor za Slovence.

Iz Verhnike. II.— Kakor v drugih krajh, smo tudi na Verhniki enkrat imeli šolsko posvetovanje ali konferencijo, in sicer 11. oktobra; zbralo se je k častitimu gospod dekanu Andreju Pečarju 14 drugih gospodov, fajmoštrov, kaplanov in šolskih učnikov. Pomenek je zadeval nekaj zverstenje in ravnanje nauka v krajih, kjer ima le en učenik otroke raznih razredov učiti, dalje potrebo, otroke lepiga obnašanja vaditi ne samo za cerkev in šolo, ampak tudi za drugej, med domačimi in ptujimi; potem pomočke, v otrocih zgodaj ljubezen do domovine in do deželkiga vladarja obuditi, kjer je bilo med drugim imenovano, da zemljopisno in zgodovinsko znanje od svoje domovine ima za to stran veliko važnost (kar se namreč ne pozna, se tudi lahko ne ljubi), razun tega, da država in njen poglavar je ravno kakor veliko gospodarstvo in hišni oče, in po svoje Božja naredba, ker cesar je v pozemeljskih rečeh Božji namestnik. Posebno pa se je pogovor mudil v tem, kako da je otroke v pobožne vaje napeljevati. Eden zbranih gospodov je sestavek od tega bral, pri kterem so drugi z veseljem svoje skušnje in misli na znanje dajali. Sestavek pa je razločil petero: 1. obujevanje pobožnih misel in zdihljejev, 2. poslušanje Božje besede, pobožno branje in premišljevanje, 3. domačo službo Božjo, 4. očitno ali cerkveno službo Božjo, 5. prejemanje sv. zakramentov. Kar je pri vsem tem poglavitno delo duhovniga učenika, je bilo to imenovano: Zastran obujevanja pobožnih misel mu daje branje šolskih bukev marsikaj na roke; razlaganje verskih resnic, pripovedovanje svetih zgodob mu ponuja priložnost otroke opominjati, kaj da zamorejo večkrat pomisliti, ali kratko v sercu moliti. Zastran poslušanja in premišljevanja že pravo učenikovo ravnanje v svojim razlaganji veliko storiti zamore, ker se pri tem otroci paznosti in lastniga pomislila vadijo; zraven je za otroke potreben opomin, da pri daljšem govoru je slušati na poglavitni stavek in na razdelitev razlaganja. Zastran domače in cerkvene službe Božje pa, ako hoče učenik kaj več kakor s samim razlaganjem katekizma storiti, je pred drugim potreba, da bi se v katekizmu naše kratke molitve za zjutraj in zvečer, za poglavitne dele sv. maše, za spoved in ebhajilo, ali pa da bi otroci od začetka vsj enake pa pripravne molitve bukvice imeli; po tem bi jim zamogel učenik molitve razložiti; utegnili bi jih saj nekaj (zlasti za zjutraj in zvečer) iz glave navaditi, v stanu bi bil večkrat poskerbeti in poprašati,

ali in kako da vse take molitve opravljajo. Tega vsega ima do zdaj naš mali katekizem le nekaj maliga (nemški katekizmi, n. pr. Rezenski (Regensburški) ali Šusterjev so vse drugač za to skerbni); molitve bukvice pa se večidel premalo deržijo cerkveniga opravila in pa stavkov katekizma. Res je sicer, da si učeniki za slovesno prvo ebhajilo otrok veliko prizadevajo; vender je pa pomniti, da to še ni vse; kristjan mora nekoliko več svetih opravil vaje biti.

To je bilo, kakor sim pred opomnil, s posebnim dopadenjem pretresovano; ker bi utegnili sestavek od vpeljevanja otrok v pobožne vaje tudi drugim prijeten biti, bom drugi pot vsega poslal.

Iz Postojne 12. okt. M.— Častiti gosp. Anton Potočnik, kaplan, katehet in vodnik tukajšnih vélikih šol, so po vikšem poklicu Postojno zapustili. Dan njih poslovia je bil veliko staršem in otrokam dan posebno žalosti, zakaj vse jih je tukaj spoštovalo in ljubilo, ker je bilo njih blago serce vse uneto za povišanje časne in véčne sreče nedolžnih otrocičev, ki so bili njih podučevanju in vodstvu zročeni. V znamenje posebniga spoštovanja in serčne hvaležnosti so matere Postojnske šolske mladine blagimu gospodu te dni sreberno čašo, ki v napisu namen darú naznanja, s serčnim vošilam poslale, da bi jih Bog še dolgo dolgo ohranil.

Poleg »Nar. Nov.« je po naročilu c. k. mornarskiga poveljnistva dr. Dobrila molitve bukve v ilirskem jeziku s pristavkam za mornarje na svitlo dal. Teržaški Lojd je 500 iztisov teh bukvic kupil in med mornarje slovanskiga rodu, ki so v njegovi službi, dobrotno razdelil.

Po časniku »Wien. Kirchenztg.« so v rimskih slovečih pokopališih nedavno več spominkov iz družiga in tretjiga stoletja najdlji, ki so za zgodovino službe Božje posebno imenitni. Tako se na nekterih spominkih molitev za mertve bere, kakoršno se dan današnji katoliška cerkev ima. Neki bogoslovsk učenik protestantovskiga vseučiliša na Nemškem, ki je v Rim prišel, kersanskih starih spominkov ogledovat, je bil ves zmoten, ko je te napise bral.

Učeni Gfroerer bo, kakor se pričakuje, kmalo na svitlo dal zgodovino Gregorja VII., ki jo je osem let spisoval.

Časnik »Courier des états unis« pripoveduje od nekkih posebnih krivovercov, tako imenovanih Mileritov — kterih poglavitna vera je, da bo svetá kmalo konec — da so nedavno v gojzdih pri Otoškem mestu (Jersey-City) velik zbor imeli, v posvetovanje, kakšno upanje da svet še letas ima, da ga ne bo še konec.

Mili darovi.

Za mision v srednji Afriki: Iz Cerknice 1 gold, 35 krajc. — Dobrotnica iz Ljubljane 20 krajc.

Premenbe duhovšine.

V Ljubljanski škofii: Gosp. Ant. Bregenti, duhoven v pokoji, je 12. oktob. v 64. letu svoje starosti za persno vodnico umrl.

V Sekovski škofii: Izpraznjeno korarstvo je dobil g. Jan. Goedl, vodnik zglejnih vélikih šol; g. dekan Ant. Scherer je častni korar imenovan; gosp. Ant. Schliemann je dobil kaplanjo v Haus-u. Umerli so: g. Jan. Spirek 31. vel. serp., g. Mart. Viličnjak 13. kimovec, g. Aleksander Kaltenbrunner, zacasni gimnazijalni vodnik, 2. kozop.

Popravek. V poslednjem listu Danice na 171. strani, v 3. verstí od spodej naj se bere: zavoljo speljave, namesto: zavoljo rpeljave.